

KİTAP TAHLİLİ

SIYASAL BİLGİLER FAKÜLTESİ 1946 — 1955 MEZUNLARI HAKKINDA BİR ARAŞTIRMA

Hazırlayanlar : Dr. Fahir H. ARMAOĞLU ve Dr. GUTHRIE G. BIRKHEAD. Ankara 1956, 46+5 s. Türkiye ve Ortadoğu Âmme İdaresi Enstitüsü yayını, teksir baskısı.

Bir asra çok yakın bir zamandanberi Siyasal Bilgiler Fakültesi Devlete en iyi vasıfları haiz personel yetiştirmek için gayret sarfetmektedir. Filhalka bu Fakültenin pekçok mezunları Türk Devletinin en mümtaz mevki-lerini işgal etmişlerdir ve halen de pek çok Siyasal Bilgiler Fakültesi me- zunu, Devletimizin, en küçüğünden en büyüğüne kadar sorumluluk kade- melerinde mevki almış bulunmaktadır. Bu vakıa, bu Fakültenin Devlet kadrosu için arzettiği ehemmiyeti göstermektedir. Devlet idaresinin per- sonel kadrosu bakımından böyle mühim bir mevki işgal eden bir müessesenin, bu personelin iş hayatı ile yakından ilgilenmesi, onların gelişmesini takip ve çalışma hayatlarında karşılaştıkları güçlükleri tesbit etmesi ve nihayet, bütün bu hususların verdiği neticelere ve meydana çıkardığı ihtiya- çlara göre kendisine istikamet tayin etmesi gerekir. İşte, Siyasal Bilgiler Fakültesi Doçentlerinden Dr. Fahir H. Armaoğlu ile, bu Fakülte ile çok semereli bir işbirliğinde bulunan Türkiye ve Orta Doğu Âmme İdaresi Enstitüsü uzmanlarından ve Birleşik Amerikadaki Maxwell School of Citizenship and Public Affairs (Syracuse) Profesörlerinden Dr. Guthrie G. Birkhead'in, Siyasal Bilgiler Fakültesinin 1946 — 1955 mezunları hakkında müştereken yaptıkları araştırma, böyle bir maksada matuf bulunmaktadır.

Bu araştırma hakkındaki muhtasar izahlarımıza girişmeden önce, bu çeşit araştırmaların ehemmiyeti üzerinde biraz durmak isteriz.

Her cemiyette mevcut hukukî, siyasî, sosyal, kültürel v.s. her türlü müesseselere mevcudiyet veren sebep, cemiyette bunlar için doğan ihtiyaç- tır. Binaenaleyh, bu ihtiyaçların giderilmesi hususundaki faaliyet, bunların en esaslı fonksiyonunu ve gayesini teşkil eder. İnsan toplulukları daimi bir tahavvül içinde bulduklarına ve daimi bir tekâmülü istihdaf ettiklerine göre, geçen her zaman parçasının yeni bir takım ihtiyaçları ortaya çıkar- ması tabiidir. Müesseselerin bu ihtiyaçlara göre şekillenmesi ve faaliyet kadrolarını buna göre çizmesi zaruridir. Binnetice, her türlü müessesenin,

faaliyeti ile bu faaliyetin tevliid ettiği neticeler arasında daimi bir irtibat muhafaz etmesi de elzem olmaktadır. Bu irtibatın muhafazası nasıl mümkün olur? Yani müesseseler değişen ihtiyaçlara göre kendilerini nasıl şekillendirirler?

Memleketimizde bu yolda yapılanlar bazı garip şekillerde tezahür etmektedir. Bazan müesseselerin şekillendirilmesinde, hakiki ihtiyaçlar tesbit edilmeden, mahza siyasî maksadlarla hareket edilmektedir. Bazan, müesseselerin başında bulunan sorumlu birkaç kişi, mücerret bir çerçeve içinde aldıkları tedbirlerle meseleyi halletmeye çalışmaktadırlar. Bazan ise, ithal malı tedbirlerle meselenin halli yoluna gidilmektedir. Bilhassa bu son iki halde, ihtiyacın mevcudiyeti kabul edilmekte, fakat ihtiyacın hakiki mahiyeti araştırılmadan hareket edilmektedir. Halbuki, her müessesenin faaliyetinin alacağı istikameti tayinde, bunun mevcudiyetini herhangi bir anda zaruri kılan ihtiyacın hakiki mahiyetini tesbit ve bu müessesenin faaliyetinin doğurduğu neticeleri kontrol işi birinci plânda bir ehemmiyet arzeder. Yani müesseselerin kendi faaliyetlerinin neticelerini yakından takip ve kontrolleri zaruridir. Burada bahis konusu ettiğimiz araştırma böyle bir zarureten mülhem olmuştur.

Sosyal hâdiselerin, fizik hâdiseler gibi, lâboratuvar kontrollerine tâbi tutulmalarındaki güçlük veya imkânsızlık, bu hâdiselerin incelenmesinde uzun müddetli bir gecikme meydana getirmiştir. Fakat artık sosyal hâdiselerin de kendilerine mahsus belirli incelenme metodları ortaya çıkmış bulunmaktadır. Bu metodların en basiti de anket metodudur. Bu metod her zaman en doğru neticeyi verebilecek mahiyette olmamakla beraber, sosyal hâdiseler hakkında bir çok ana noktaları ortaya çıkardığı da bir vakiadır.

Gerek Siyasal Bilgiler Fakültesi ve gerekse Türkiye ve Orta Doğu Âmme İdaresi Enstitüsü, son yıllarda yaptığı araştırmalarda, anket metodunu başarı ile tatbik etmekte ve memleketimiz bakımından birçok enteresan neticeler elde etmektedirler. Burada bahis konusu olan araştırma da anket metodunu tatbik etmiştir.

*
**

Araştırmaya esas olan anket cem'an 14 soruyu ihtiva etmektedir. Bu soruların takriben üçte ikisi, öğrenilmesi istenen vakıaların tesbiti gayesine matuf bulunup, üçte bir kadarı da, ankete muhatap olanları bazı kıymet hükümlerinin ifadesine sevkedecek mahiyettedir. Sorular ana istikamet itibarile kronolojik bir sıra takip etmektedir. Yani mezunların Fakülteye gelmeden önceki durumlarından başlayıp, mezuniyetten sonraki iş hayatlarının safahatı hakkındaki soruları, iş ve memuriyet hayatlarında elde ettikleri tecrübelerin ışığında, bu iş ve memuriyetleri ile Fakülte hakkında kıymet hükmü vermeye sevkeden sorular takip etmektedir.

Anketin sorularını daha belirli bir tasnife tâbi tutmak gerekirse, şu sınıflamayı yapmak mümkün olur :

- 1) Mezunların mensup oldukları sosyal muhitin tayinine yarayan sorular.
- 2) Mezuniyetten sonraki memuriyet ve iş statüleri, bunda vukubulan değişmeleri tesbite ve bunun neticesi olarak iş veya memuriyetleri hakkında kıymet hükmü istihsaline matuf sorular.
- 3) Mezunların mûted devlet memuriyeti dışına kaçma temayülleri olup olmadığını arayan sorular.
- 4) Fakülte hakkında kıymet hükmü vermeye sevkeden sorular.

Araştırma esas itibarile bu dört ana bölüm etrafında toplanmış bulunmaktadır. Bu bölümlerde elde edilen neticelere temas etmeden önce, anketin kapladığı devre ile mezun miktarı hakkında da bazı noktaların belirtilmesi gerekmektedir.

Araştırmanın dayandığı anket, Siyasal Bilgiler Fakültesinin 1946 ile 1955 yılları arasındaki on yıllık mezunlarını içine almaktadır. Bu devrenin 1946—1955 olarak alınmasının en mühim sebebi, 1946 dan bu yana memleketimizin içtimaî, siyasî ve iktisadî bakımdan bazı mühim istihaleler geçirmekte oluşu ve 1946 dan sonraki mezunların da bu yeni muhit içinde faaliyette bulunmuş olmalarıdır.

Anketin kapladığı mezun miktarına gelince, Siyasal Bilgiler Fakültesinin on yıllık mezun miktarı 1062 dir. Bu mezunlardan 689 unun adresini tesbit etmek mümkün olmuş ve bunlardan da 508 i ankete cevap vermişlerdir ki, bu miktar umumi yekûnun % 47.83 ünü teşkil etmektedir. Aşağı yukarı mezunların yarısını teşkil eden bu nisbetin, anketin temsilîlik vasfına fazla bir tenkit tevcih etmeye imkân vermiyeceği aşikârdır. Ankete cevap verenlerin % 43.50 si Malî Şube, % 47.25 i İdarî Şube ve % 9.25 i ise Siyasî Şube mezunudur. Her yıl mezunlarından takriben % 40—50 si ankete cevap verenler arasındadır.

Mezunların Mensup Oldukları Sosyal Muhit :

Bu bölümdeki sorular bilhassa iki noktanın belirtilmesine teveccüh etmiştir: Birincisi, mezunların Fakülteye hangi sosyal muhitten (yani köy, şehir gibi) geldiğini ve cemiyetin hangi sınıfı içinde bulduklarını tesbit etmek; ikincisi, Fakültenin coğrafî bakımdan talebe kaynağı olan sahaları ortaya koymak.

(A) Gelen cevaplardan anlaşıldığına göre, mezunların % 87.40 ı şehir nüfusundan gelmiştir. Yani, Fakülteye gelmeden önce en fazla şehir kültürünün tesiri altında kalmışlardır. Diğer taraftan, bu Fakülte, mezunlarının % 9.65 ini köy muhitinden alıp devlet kadrolarına intikal ettirmiştir.

(B) Mezunların babalarının meslek gruplarına göre yapılan tasnif, % 78.63 ünün babasının, memur, küçük tacir, esnaf ve orta çiftçi olduğunu göstermektedir ki, bundan çıkan netice, mezunların % 78.63 ünün cemiye-timizin orta sınıfından geldiğidir. Babaları memur olanların nisbeti ise % 50.59 dur.

(C) Coğrafi bölgeler bakımından da, nisbet yüksekliği sırasile, İç Anadolu, Trakya, Marmara ve Ege Denizi kıyıları ve Karadeniz Bölgesi, Fakültenin başlıca talebe kaynağını teşkil etmektedir. Bu bölgelerden gelenler umumi yekûnun % 71.26 sını teşkil etmektedir. Bununla beraber, Trakya bölgesinden İstanbul ve İç Anadolu bölgesinden de Ankara şehir-leri, Siyasal Bilgiler Fakültesine verdikleri talebe miktarı itibarile sivrilen nisbetler arz etmektedirler.

Memuriyet Statüsü, Bunda Vukubuları Değişmeler ve Mezunların İş ve Memuriyetleri Hakkındaki Kıymet Hükümleri :

Araştırmanın bu kısmında cevaplandırılmasına çalışılan sorular şunlar olmuştur : Mezunların memuriyet statüsündeki değişmelerin seyri, yani iş unvanları ile çalıştıkları daire veya müesseselerin değişme seyri nasıldır? Bu değişme seyri neticesinde vardıkları gelir seviyesi nedir? Hali hazır durumlarından memnun mudurlar?

(A) Gelen cevaplar üzerinde yapılan tahlillerden, mezunlardan % 90 ının normal bir statü değişmesine maruz kaldıkları anlaşılmaktadır. Yani % 90 ı, devlet memuriyetinin kademelerini normal bir şekilde aşmışlardır.

(B) Araştırmada, mezunların halihazır gelirleri hakkında yapılan tablodan anlaşıldığına göre, mezunların % 60.82 sinin aylık geliri 200—500 lira arasındadır. Bu grubun hâkim mezuniyet yılları 1946—52 arasındadır. Fakat araştırmanın bu kısmında ortaya enteresan bir noktanın çıktığı görülmektedir. Aylık geliri 600—700 olanların miktarı 60 kişi olup (% 11.81), bunun 41 ini (yani % 8.07) 1953—55 mezunları teşkil etmektedir. Halbuki 600—700 liralık aylık gelir grubuna 1946 ve 1947 mezunlarından pek az kimse dahil olabilmektedir. Araştırmada bu noktanın izahı için daha etraflı tetkiklerin yapılması gerektiği belirtilmiştir.

(C) Mezunların ancak % 8.26 sı munzam bir gelire sahiptir. Bu munzam gelirin % 5.90 ı 100 liranın aşığındadır. Munzam gelire sahip olanların üçte ikisi idarî şube mezunudur ve bu geliri temin için yaptıkları iş de, Ortaokullarda yardımcı yabancı dil öğretmenliğidir.

(D) Mezunların halihazır durumlarından memnu olup olmadıkları meselesine gelince; % 46.85 i memnun, % 34.65 i ise memnun değildir. % 15.94 ü de kesin bir cevap vermeyip, kendileri için hem memnuniyet ve

hem de ademi memnuniyet sebepleri mevcut olduğunu bildirmişlerdir ki, bunlara ait teferruatlı tahliller araştırmaya dercedilmiş bulunmaktadır (1).

Halihazır durumlarından dolayı kesin bir memnuniyet ifade edenlerin şubeler itibarile tasnifi, araştırmada şu neticeyi vermiştir: Malî Şube mezunlarının % 61.53 ü, İdarî Şube mezunlarının % 27.91 i, Siyasî Şube mezunlarının da % 74.46 sı. Burada dikkati çeken nokta, İdarî Şube mezunlarının ancak üçte birinden daha azının kesin bir memnuniyet ifade etmiş olabilmesidir.

Memnuniyet sebeplerine gelince, her üç şube mezunları için de birinci plânda bulunan müşterek memnuniyet sebebi, yaptıkları işin kendilerinin tecrübe ve bilgilerini arttırmak imkânını vermiş olmasıdır. Bunun dışında, yapılan işin can sıkıcı olmaması, kâfi sorumluluk ve yetkinin bulunması, mesleklerinin prestijine olan inanç, şubelerden herbiri için, farklı derecelerde olmakla beraber, müşterek memnuniyet sebeplerini teşkil etmektedir. Yalnız, diğer iki şubenin memnuniyet sebepleri arasında görünmiyen bir husus, Malî Şube mezunları için üçüncü derecede bir memnuniyet sebebi teşkil etmektedir ki, bu da paranın tatminkâr oluşudur.

Kesin bir ademi memnuniyet ifade edenlerin şubeler itibarile tasnifinden şu neticenin çıktığı görülmektedir: Malî Şube mezunlarının % 23.98 i, İdarî Şube mezunlarının % 50.00 si, Siyasî Şube mezunlarının da % 6.38 i halihazır durumlarından kesin olarak memnuniyetsizlik ifade etmişlerdir. Yine İdarî Şube mezunları en yüksek memnuniyetsizlik nisbeti ile dikkati çekmektedir.

Kazanılan paranın azlığı her üç şube için de müşterek memnuniyetsizlik sebebi teşkil etmekle beraber, bu sebep, Malî ve İdarî Şube mezunları için birinci plânda geldiği halde, Siyasî Şube mezunları için üçüncü derecede gelmektedir. Siyasî Şubenin birinci derecede şikâyet sebebi, yetki azlığı ve sorumluluk kifayetsizliğidir.

Lâkin İdarî Şube mezunlarının, para meselesinden sonra, ileri sürdükleri şu şikâyet sebepleri hakikaten dikkati çekmektedir: Siyasî müdahalelerin fazlalığı, naklen tayinin çokluğu, iş emniyetinin azlığı ve kâfi yetkinin bulunmayışı.

Mûtaad Devlet Memuriyetinin Dışına Kaçma Temayülü:

Mezunların % 34.65 i kesin bir memnuniyetsizlik ifade ettiklerine göre, bunlarda, mûtaad devlet memuriyetinin dışına kaçma temayülü müşahade

(1) Anketin bazı soruları, gelen cevaplarda, az da olsa muayyen nisbetlerde cevapsız bırakılmıştır. Bu nisbetler, bu yarıda belirtilen nisbetlerin dışında bırakılmıştır.

edilmekte midir? Araştırmada varılan neticeler bu hususu teyid etmemektedir. Zira gelen cevaplar, mezunlardan ancak % 9.05 inin devlet memuriyetini terkettiklerini göstermektedir.

Mûtaad devlet memuriyetini terkeden bir kimse için, esas itibarile iki çalışma sahası mevcuttur: Bunlardan biri, daha iyi malî imkânlar arzeden İktisadî Devlet Teşekkülleri; diğeri de hususi sektör. Araştırma, bu bölümü, bu iki noktadan ele almış bulunuyor.

(A) İktisadî Devlet Teşekküllerine geçenlerin, umumi yekûna nazaran nisbeti % 6.10 dur. Bunun da beşte dördünden fazlasını Malî Şube mezunları teşkil etmektedir. Tabiatile bu durumun izahı kolaydır. Zira, Malî Şube mezunları, ihtisasları icabı, iktisadî devlet teşekküllerinde çalışmak bakımından daha geniş imkânlarla sahiptir.

Malî Şube mezunlarından memnun olmayanların başlıca şikâyet mevzuu paranın azlığı idi. Acaba iktisadî devlet teşekküllerine geçmiş olanlar bu bakımdan bir tatmine kavuşmuş mudurlar? Araştırmada tertip edilmiş olan rakam ve tablolar, bu soruyu müspet olarak cevaplandırmaktadır. Çünkü, bunların yine beşte dördü ayda 500—800 lira almaktadır.

Ayrıca şurasını da belirtelim ki, iktisadî devlet teşekküllerine geçenlerin, bu geçiş için gösterdikleri en kuvvetli sebep, bu müesseselerde alınan paranın tatminkâr oluşudur. Bu sebeple, bu müesseselere geçişin hakiki faktörü araştırmada sarih olarak tesbit edilmiş olmaktadır.

(B) Hususi sektöre geçenlere gelince; bunların nisbeti, bundan öncekilere nazaran, daha küçük olup % 2.95 dir. Bunun adet olarak ifadesi 15 dir ve 14 ü Malî Şube mezunudur. Bu durumu da yine, bu şube mezunlarının ihtisaslarının tabii bir neticesi olarak kabul etmek gerekmektedir.

Hususi sektörde çalışanların üçte ikisi çeşitli bankalarda çalışmaktadır.

Hususi sektörde çalışanların yarısına yakın bir nisbeti, ayda 800 liradan fazla bir gelire sahiptir.

Hususi sektöre geçiş için gösterilen en hâkim sebep, yine para meselesidir. Beşte dördü bu sebebi kesin ve sarih bir şekilde belirtmişlerdir.

Fakülte Hakkında Kıymet Hükmü:

Anket ve araştırmada böyle bir hükmü verdirmeye medar olacak başlıca üç unsur mevcuttur: Hayat ve hizmet tecrübelerine göre, Fakültede okudukları derslerden en ziyade hangileri mezunlara faydalı olmuştur? Yine aynı tecrübelerin ışığında, Fakültede okunan derslerden hangileri üzerinde daha ısrarla durulmalı? Fakülte ders programına ne gibi yeni dersler ilâve edilmeli? Nihayet, bütün bunlardan sonra, Üniversite tahsiine

başlamak üzere olan bir gence, mezunlar, Siyasal Bilgiler Fakültesine girmeyi tavsiye ederler mi?

Görülüyor ki, bu sorular, araştırmanın en can noktası için cevap aramaktadır. Bulunan cevaplar aşağıdaki şekilde tecelli etmiştir.

(A) En fazla faydalı olmuş bulunan dersler arasında, her üç şubenin de, farklı derecelerde olmakla beraber, müştereken üzerinde durdukları dersler şunlardır: İktisat ve Maliye, Yabancı Dil ve Medeni Hukuk. Bu, dikkati en fazla çeken bir durumdur.

Bunun dışında, şubelerden herbiri, ihtisas dersleri arasında olmadığı halde, bazı derslerden çok fayda gördüklerini belirtmişlerdir. Bu dersler Malî Şube için Ticaret Hukuku, Borçlar Hukuku; İdarî Şube için Ceza Hukuku ve Ceza Mahkemeleri Usulü'dür.

İhtisas dersleri arasında, Malî Şube mezunları için Muhasebe, Para ve Banka; İdarî Şube için İdare Hukuku, Şehircilik, Mahalli İdareler Maliyesi gibi dersler ve Siyasî Şube için de Devletler Umumi Hukuku, Siyasî Tarih ve Devletler Hususi Hukuku dersleri birinci plânda faydalı olmuştur.

(B) Fakülte'deki tedrisat esnasında üzerinde daha fazla durulmasını istedikleri dersler her şube için şöyledir:

Malî Şube: Sırasile, bütün dallarile Muhasebe, yabancı dil, Türkiye Ekonomisi ve millî gelir meseleleri üzerinde de derinleşilerek Umumi İktisad, Türk Vergi Kanunları ve malî mevzuatı.

İdarî Şube: Köy ve Belediye idaresi üzerinde daha derin bir şekilde durularak İdare Hukuku, Şehircilik, Yabancı Dil, bütün dallarile Muhasebe, Türkiye Ekonomisi ve millî gelir meseleleri üzerinde de durularak Umumi İktisad.

Siyasî Şube: Yabancı Dil, Türkiye Ekonomisi ve millî gelir meseleleri üzerinde de durarak Umumi İktisad, Dış Ticaret Siyaseti.

Burada gösterilen dersler, araştırmada mevcut listenin tamamı değildir. Gelen cevaplarda en fazla ehemmiyet derecesi kazanmış olanları buraya aldık.

Bu kısımda belirtilmesi gereken nokta, üzerinden daha ısrarla durulması istenen dersler arasında Yabancı Dil ile İktisad derslerinin, her üç şubenin müşterek arzusu oluşudur. Bu durum, bundan önceki kısımda tesbit edilmiş olan neticeyi teyid etmekte ve tamamlamaktadır. Muhasebe ise, Malî ve İdarî Şubelerin müşterek noktasını teşkil etmektedir.

(C) Fakülte ders programına ilâvesi istenen dersler de şöyledir:

Malî Şube: Malî Cebir ve Sigortacılık.

İdarî Şube: Bu Şubenin istediği dersler bazı bakımlardan hususiyet

arzettmektedir. Bu şube mezunları Yol ve Mesken inşaatı hakkında genel bilgiler, Hukuk Felsefesi ve Sosyolojisi, Sosyal Psikoloji, Roma Hukuku, Umumi Hukuk Tarihi ve Türk Hukuk Tarihi, Hukuk Başlangıcı derslerinin Fakülte ders programına ithalini istemektedirler.

Bu derslerden Yol ve Mesken inşaatı hakkında genel bilgiler verilmesi ile Sosyal Psikoloji dersinin konması arzusu, şüphe yok ki, İdarî Şube mezunlarının memuriyet hayatlarında karşılaştıkları bir güçlüğü samimi bir ifadesidir. Diğer derslere gelince, bunlar, Siyasal Bilgiler Fakültesi mezunlarının Hukuk Fakültesinde verdikleri muadelet imtihanının mevzuu olan derslerdir. Mamafih, bu husustaki arzuyu, İdarî Şube mezunlarının ademi memnuniyet nisbeti ve şikâyet sebepleriyle bir arada mütalea etmek gerekir.

Siyasî Şube mezunları herhangi mühim yeni bir ders ihdas veya ilâvesi hususunda bir arzu izhar etmemişlerdir.

(D) Nihayet bütün bunlardan sonra, Siyasal Bilgiler Fakültesinin kıymetli mezunları, Üniversite tahsiline başlayacak bir gence Siyasal Bilgiler Fakültesine girmeyi tavsiye ediyorlar mı?

Gelen cevaplara göre, mezunların % 46.85 i bu soruya müspet cevap vermekte, % 6.69 u şarta bağlı olarak müspet cevap vermekte ve % 39.57 si de menfi cevap vermektedir. Burada belirtilen nisbetlerin daha önce belirtilen bazı nisbetlerle korelasyon arzettiği müşahade edilmektedir. Meselâ, mezunlardan halihazır durumlarından kesin olarak memnun olanların da nisbeti % 46.85 idi. Bu soruya kesin olarak müspet cevap verenlerin nisbeti de % 46.85 dir. Diğer taraftan, halihazır durumlarından memnun olmayanların nisbeti % 34.65 idi. Bu soruya menfi cevap verenlerin nisbeti ise % 39.57 dir.

Mamafih bu soruya gelen cevapların şubeler itibarile tasnifinin, bazı değişik durumlar ortaya çıkardığı görülmektedir.

Malî Şubeden müspet cevap verenlerin nisbeti % 51.13, menfi cevap verenlerin nisbeti ise % 38.01 dir.

İdarî Şube için müspet cevap nisbeti % 40.00, menfi cevap nisbeti ise % 43.75 dir.

Siyasî Şube ise % 61.70 nisbetinde müspet, % 25.54 nisbetinde menfi cevap vermiştir.

Şubeler itibarile tesbit edilmiş olan bu rakamlar, mezunların halihazır durumlarından duydukları memnuniyet ve ademi memnuniyetlerine ait nisbetlerle karşılaştırıldığı zaman takribî olarak şu neticenin belirtilmesi mümkün olmaktadır: Mezunların bir kısmı halihazır durumlarından memnun olmakla beraber Siyasal Bilgiler Fakültesinden mezun olmaktan

memnun görünmüyorlar. İkinci olarak, İdarî Şube mezunlarının ademi memnuniyet nisbeti ile menfi cevap nisbeti arasında, bu sonuncu lehine bir fark mevcuttur. Bunun ifade ettiği mana, bu şube mezunlarından bir kısmının, memnuniyetsizliklerinin kaynağını Fakültenin dışında görmekte oluşlarıdır.

Araştırmanın son sorusuna genel olarak müspet cevap verenler, başlıca sebeplerini şöylece sıralamaktadırlar : Fakültenin, siyasî ilimler sahasında en iyi bilgiyi vermesi; her yerde çalışabilmek imkânını sağlaması; yüksek kaliteli ve vasıflı devlet personeli yetiştirmesi; iyi bir kültür vermesi ve öğretim sisteminin çok iyi olması.

Menfi cevap verenler ise şu şikâyetleri ileri sürmektedirler : Devlet memuriyetinin kâfi para temin etmemesi; serbest mesleği tercih; Siyasal Bilgiler Fakültesinin sadece devlet memuru yetiştirmesi; hayatta fazla imkânlar sağlamaması.

Menfi cevap verenlerin dayandıkları bu sebepler üzerinde dikkatle durulursa, bütün bu sebepler de tek bir noktaya bağlanabilir : Memleketimizde devlet memuriyeti ferdleri kâfi malî imkânlarla teçhiz edememektedir.

Netice.

Araştırmanın netice kısmında şu hususlar ortaya konmaktadır :

Siyasal Bilgiler Fakültesi mezunlarının % 80 ine yakın bir nisbeti cemiyetimizin orta sınıfından gelmektedir ve en az yarısı memur çocuğudur.

Mezunların % 90 ı mûtaad devlet memuriyetine intisap etmiş olup, % 7 si iktisadî devlet teşekküllerinde ve % 3 ü de hususi sektörde vazife almıştır.

Mezunların memuriyet hayatlarındaki ilerlemeleri, esas itibarile, kanunlarla tesbit edilmiş olan normal seyri takip etmiştir.

Mezunların en az yarısı halihazır durumlarından memnundur. Her üç şubenin memnun olmayanlarının müşterek şikâyet mevzuu gelirlerinin kifayetsizliği olup, buna, İdarî Şube mezunları için bir de memuriyetlerinin mahiyetinden doğan sebepler inzimam etmektedir.

Mezunların devlet olmaktan ve Siyasal Bilgiler Fakültesi mezunu bulunmaktan dolayı izhar ettikleri memnuniyet çok yüksek bir nisbette bulunmamakla beraber, % 90 ının da devlet kadrolarında vazife görmekte oldukları da bir vakiydir. Bu durum için tabiatile bir takım sebepler ileri sürülebilir : Bir defa, memuriyet hayatı, serbest mesleklere nazaran, mustakar ve devamlı bir mahiyet taşır. İkincisi, memleketimizde hususî sektör, siyasî ve içtimaî ilimler tahsili yapmış olanlar için henüz geniş sahalı bir mah-

reç haline gelmemiştir. Devlet kadroları, bu çeşit tahsil yapanlar için en büyük plâsman sahası olarak devam etmektedir.

Görülüyor ki, anahatlarını belirtmeye çalıştığımız, Siyasal Bilgiler Fakültesinin son on yıllık mezunarı hakkında yapılan bu araştırma, basit de olsa, bir takım enteresan vakıa ve neticeleri ortaya koyabilmiştir. Belki varılan neticeler bazı tartışmalara ve aydınlatmalara muhtaç görünebilir. Fakat bu araştırmanın, bu sahada yapılan ilk araştırma olduğu ve yapılması mümkün daha geniş çaptaki etüdler için ilk basamak olmaktan başka bir iddiası bulunmadığı da bir vakıadır. Bu araştırmanın, Üniversitelerimizin ve bütün eğitim müesseselerimizin, gelişmelerinde, mezunlarını takip etmek ve onlarla daimi irtibat kurmak hususundaki zarureti bir nebze olsun belirtebilmesi dahi büyük başarı olacaktır

F. A.
